

Datum: 2024-09-02
Diarienummer: 2024-8904-2

Mottagare:
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
Referens:

Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister

Säkerhetspolisen har tagit del av betänkandet av fastighetsregisterutredningen – Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. Nedan följer Säkerhetspolisens synpunkter. I rubriksättningarna hänvisas till kapitel och rubriker i betänkandet. Även sidhänvisningar hänvisar till betänkandet om inte annat framgår.

15. Säkerhetsskyddslagens regler om överlåtelse av egendom

Säkerhetspolisen är positiv till att utredningen lämnar förslag som innebär att överlåtelser av fast egendom omfattas av säkerhetsskyddslagens (2018:585) (SSL) bestämmelser om överlåtelse av säkerhetskänslig verksamhet och viss egendom. Säkerhetspolisen bedömer, vilket utredningen också konstaterar (s. 602), att ändringen kommer att ha en marginell effekt då det inte är särskilt vanligt att fastighetsöverlåtelser träffas av säkerhetsskyddslagens bestämmelser. Säkerhetspolisen instämmer i att det samtidigt är viktigt att överlåtelser av fast egendom som är olämpliga ur säkerhetsskyddssynpunkt omfattas av regelverket.

15.4 Säkerhetsskyddslagens regler ska gälla även överlåtelse av fast egendom

I betänkandet föreslås att även överlåtelser av fastigheter genom fastighetsbildningsåtgärder ska omfattas av 4 kap. 13 § SSL. På grund av att kedjeeffekterna av en ogiltigförklaring av ett lagakraftvunnet fastighetsbildningsbeslut skulle kunna bli mycket omfattande och på förhand svåröverskådliga föreslår utredningen att 4 kap. 18 § SSL ska utformas så att ett förbud enligt 4 kap. 17 § SSL inte ska påverka giltigheten av ett lagakraftvunnet fastighetsbildningsbeslut.

Säkerhetspolisen är positiv till förslaget att även fastighetsregleringsåtgärder ska omfattas av 4 kap. 13 § SSL, och har förståelse för bedömningen att ett beslut om förbud i efterhand inte ska påverka giltigheten av ett lagakraftvunnet fastighetsbildningsbeslut.

Om en ur säkerhetsskyddssynpunkt olämplig fastighetsbildning sker utan föregående samråd kan tillsynsmyndigheten i efterhand besluta att förbjuda överlåtelser. I fråga om en lagakraftvunnen fastighetsreglering, skulle förbudet inte leda till ogiltighet, men tillsynsmyndigheten skulle kunna besluta att ta ut en sanktionsavgift mot bakgrund av 7 kap. 1 § 1. c) SSL (åsidosättande av samrådsskyldighet). Tillsynsmyndigheten skulle dock inte ha möjlighet att besluta om ett föreläggande enligt 4 kap. 19 § SSL, då möjligheten att besluta om föreläggande enligt den paragrafen är knuten till att överlåtelser är ogiltiga enligt 4 kap. 18 § SSL. Det kan därför övervägas om 4 kap. 19 § SSL istället för att hänvisa till överlåtelser som är ogiltiga bör hänvisa till överlåtelser som omfattas av ett förbud enligt 4 kap. 17 § eller 4 kap. 18 § andra stycket.

7.12 Skydd för geografisk information i fastighetsregistret som är av betydelse för Sveriges säkerhet och 7.13 Villkor med hänsyn till risker ur säkerhetssynpunkt

Frågan om effektivisering och modernisering av register är kopplad till mycket annat pågående arbete, bland annat olika EU-initiativ rörande öppen data, samt övergripande effektiviserings- och moderniseringsinitiativ. Enligt utredningens förslag till lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation 3 § (s. 45), framgår i andra stycket att lagen inte påverkar

Datum: 2024-09-02

Diarienummer: 2024-8904-2

tillämpningen eller bestämmelser i annan lag eller förordning om skyddet av personuppgifter eller krav på säkerhetsskydd och informationssäkerhet i övrigt. Säkerhetspolisen är positiv till det förtydligandet. Samtidigt bedömer Säkerhetspolisen att det kan bli en utmaning i praktiken. Data som var för sig inte anses utgöra säkerhetsskyddsklassificerad information kan aggregeras med övrig öppen data och leda till en informationssammanställning som utgör säkerhetsskyddsklassificerad information.

16.1 Ett nytt samverkansorgan för informations- och cybersäkerhet bör inrättas vid Lantmäteriet

Säkerhetspolisen ställer sig tveksam till om ett nytt samverkansorgan är en lämplig form för det i utredningen beskrivna syftet. För att nå den effekt som efterfrågas kan istället andra insatser övervägas. För att uppnå en kompetenshöjning om fastighetsregistret och dess användning bör detta kunna hanteras genom informationsinsatser hos berörda parter. Det finns då möjlighet att nå flera och det finns större möjligheter till anpassade utbildningar beroende på vem mottagaren är. Enskilda ärenden bör hanteras mellan enskild aktör och ansvarig myndighet. Även de övriga syftena med ett samverkansorgan uppfylls bäst i andra, redan etablerade sammanhang.

Säkerhetspolisen omnämns som en tillsynsmyndighet med kompetenser specifikt inriktade på skyddet av Sverige (s. 621), som skulle kunna vara aktuell att utse ledamöter till samverkansorganet. Säkerhetspolisen har flera funktioner som myndighet. Säkerhetspolisen är bl.a. utpekad tillsynsmyndighet inom tillsynsområdet för Lantmäteriet (8 kap. 1 § säkerhetsskyddsförordningen [2021:955] [SSF]) och inom tillsynsområdet kan Säkerhetspolisen ge vägledning (vad) om säkerhetsskydd. Rådgivning (hur) inom säkerhetsskydd kan endast lämnas till ett antal i förordningen utpekade verksamheter (8 kap. 11 och 12 §§ SSF). Bland dessa ingår inte Lantmäteriet.

Det finns svårigheter med att förena en rådgivande roll med en kontrollerande roll. Det är tillsynsmyndighetens uppgift att kontrollera att verksamhetsutövare följer säkerhetsskyddslagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen (jfr. prop. 2020/21:194, s. 74).

Utifrån ett tillsynsperspektiv riskerar Säkerhetspolisen att tappa sin självständiga roll som tillsynsmyndighet om myndigheten samtidigt ingår i ett särskilt råd hos en viss enskild verksamhetsutövare. Lantmäteriets behov av vägledning inom säkerhetsskydd bör istället tillgodoses inom ramen för det vägledningssuppdrag som Säkerhetspolisen har enligt säkerhetsskyddslagstiftningen.

Detta remissvar har beslutats av biträdande chefsjuristen, Annica Runsten. Verksjuristen Sandra Lima har varit föredragande.